

COMISSIÓ EUROPEA

Brussel·les, 25.10.2011
COM (2011) 681 final

COMUNICACIÓ DE LA COMISSIÓ AL PARLAMENT EUROPEU, AL
CONSELL, AL COMITÈ ECONÒMIC I SOCIAL EUROPEU I AL
COMITÈ DE LES REGIONS

Estratègia renovada de la UE per 2011-2014 sobre la responsabilitat social
de les empreses

ÍNDIX

1	INTRODUCCIÓ	3
1.1	Abordar la responsabilitat social de les empreses redunda en interès de les empreses.....	3
1.2	...I en interès de la societat en conjunt.....	3
1.3	Per què presenta la Comissió ara aquesta nova estratègia?	4
2	AVALUACIÓ DE L'IMPACTE DE LA POLÍTIKA EUROPEA SOBRE L'RSE	4
3	UNA INTERPRETACIÓ MODERNA DE LA RESPONSABILITAT SOCIAL DE LES EMPRESSES	6
3.1	Una nova definició	6
3.2	Principis i directrius reconeguts internacionalment	7
3.3	La naturalesa pluridimensional de l'RSE	7
3.4	El paper dels poders públics i altres parts interessades	8
3.5	L'RSE i la iniciativa d'empresa social.....	8
3.6	L'RSE i el diàleg social.....	8
4	UN PROGRAMA D'ACCIÓ PER AL PERÍODE 2011-2014	9
4.1	Millora de la visibilitat de l'RSE i difusió de bones pràctiques	9
4.2	Millora i seguiment de la confiança en les empreses.....	10
4.3	Millora dels processos d'autoregulació i coregulació.....	10
4.4	Millora de la recompensa que suposa l'RSE en el mercat.....	11
4.4.1	Consum.....	11
4.4.2	Contractació pública.....	11
4.4.3	Inversió.....	12
4.5	Millora de la divulgació d'informació de caràcter social i mediambiental per part de les empreses.....	13
4.6	Major integració de l'RSE en l'educació, la formació i la investigació.....	14
4.7	Insistència en la importància de les polítiques nacionals i subnacionals sobre RSE	14
4.8	Millora de l'harmonització dels enfocaments europeu i mundial sobre RSE	15
4.8.1	Major atenció als principis i directrius sobre RSE reconeguts internacionalment.....	15
4.8.2	Aplicació dels Principis Rectors de les Nacions Unides sobre Empreses i Drets Humans.....	16
4.8.3	Posada en relleu de l'RSE a les relacions amb altres països i regions del món	17
5	CONCLUSIÓ	18

1 INTRODUCCIÓ

La Comissió Europea va definir, en el seu moment, el concepte de la responsabilitat social de les empreses (RSE) com «un concepte per mitjà del qual les empreses integren voluntàriament les inquietuds socials i ambientals en les seves operacions comercials i en les relacions amb els seus interlocutors»¹.

L'RSE es refereix a les accions de les empreses que van més enllà de les seves obligacions jurídiques cap a la societat i el medi ambient. Algunes mesures reguladores creen un entorn més propici perquè les empreses assumeixin voluntàriament la seva responsabilitat social.

1.1 Abordar la responsabilitat social forma part de l'interès de les empreses...

Per a la competitivitat de les empreses és cada vegada més important un enfocament estratègic sobre RSE. Aquest pot reportar beneficis pel que fa a la gestió de riscos, estalvi de costos, accés al capital, relacions amb la clientela, gestió dels recursos humans i capacitat d'innovació².

Atès que l'RSE requereix un compromís amb les parts interessades internes i externes, permet a les empreses anticipar i aprofitar millor les expectatives socials i les condicions de funcionament que canvien ràpidament. Per tant, pot impulsar el desenvolupament de nous mercats i generar oportunitats de creixement.

En assumir la seva responsabilitat social, les empreses poden construir una confiança a llarg terme per part de treballadors, consumidors i ciutadans com a base per als models empresarials sostenibles. Una major confiança contribueix alhora a crear un entorn on les empreses poden innovar i créixer.

1.2 ...i de l'interès de la societat en conjunt

Per mitjà de l'RSE, les empreses poden contribuir significativament a la consecució dels objectius del Tractat de la Unió Europea d'assolir un desenvolupament sostenible i una economia social de mercat altament competitiva. Així mateix, contribueix a assolir els objectius de l'Estratègia Europa 2020 per un creixement intel·ligent, sostenible i integrador, inclòs el d'una taxa d'ocupació del 75%³. El comportament responsable de les empreses és especialment important quan agents del sector privat ofereixen serveis públics. Ajudar a reduir els efectes socials de l'actual crisi econòmica, com la pèrdua de llocs de treball, forma part de

¹ COM (2001) 366.

² Informe de 2008 sobre la Competitivitat a Europa [COM (2008) 774] i document de treball SEC (2008) 2853.

³ Una sèrie d'iniciatives emblemàtiques d'Europa 2020 fan referència a l'RSE: «Una política industrial integrada per l'era de la globalització» [COM (2010) 614], la «Plataforma Europea contra la Pobresa i l'Exclusió Social» [COM (2010) 758], l'«Agenda de Noves Qualificacions i Treballs» [COM (2010) 682], la «Joventut en Moviment» [COM (2010) 477] i l'«Acta del Mercat Únic» [COM (2011) 206]. A més, la «Unió per la Innovació» [COM (2010) 546] té per objecte reforçar la capacitat de les empreses per fer front als reptes socials mitjançant la innovació, i la contribució d'aquestes últimes és fonamental per assolir els objectius de la iniciativa emblemàtica «Una Europa que utilitzi eficaçment els recursos» [COM (2011) 21 i COM (2011) 571].

l'RSE. L'RSE comporta un conjunt de valors damunt els quals construir una societat més cohesionada i on basar la transició cap a un sistema econòmic sostenible.

1.3 Per què la Comissió presenta ara aquesta nova estratègia?

Tant el Consell com el Parlament Europeu han demanat a la Comissió que desenvolupi encara més la seva política en matèria d'RSE⁴. En l'Estratègia Europa 2020, la Comissió es compromet a renovar l'estratègia de la UE per promoure l'RSE. Així mateix, a la Comunicació del 2010 sobre política industrial, va afirmar que presentaria una nova proposta de política sobre RSE⁵. A l'acta del Mercat Únic anuncià que adoptaria una nova comunicació sobre RSE a final del 2011⁶.

La crisi econòmica i les seves conseqüències socials han danyat en certa mesura la confiança dels consumidors en les empreses. Han portat l'opinió pública a posar el focus en el comportament social i ètic de les empreses. En renovar ara l'esforç per promoure l'RSE, la Comissió vol crear condicions favorables per a un creixement sostenible, un comportament empresarial responsable i la creació d'ocupació duradora a mitjà i llarg termini.

2 AVALUACIÓ DE L'IMPACTE DE LA POLÍTICA EUROPEA SOBRE L'RSE

Des de la publicació del seu Llibre Verd⁷ del 2001 i l'establiment del Fòrum Multilateral Europeu sobre l'RSE, la Comissió ha estat pionera en el desenvolupament de polítiques públiques per a promoure l'RSE. El 2006 va anunciar una nova política l'element central de la qual consistia a donar un fort suport a una iniciativa impulsada per les empreses denominada Aliança Europea per a l'RSE⁸. En aquesta política es van determinar també vuit àmbits d'acció prioritàris de la UE: augment de la sensibilització i intercanvi de les millors pràctiques; suport a iniciatives multilaterals; cooperació amb els Estats membres; informació dels consumidors i transparència; investigació, educació, petites i mitjanes empreses, i la dimensió internacional de l'RSE.

Aquesta política ha contribuït a progressar en l'àmbit de l'RSE. Els indicadors de progrés inclouen els següents:

- El nombre d'empreses de la UE que han subscrit els deu principis d'RSE del Pacte Mundial de les Nacions Unides ha augmentat de 600, el 2006, a més de 1.900, el 2011;

⁴ Consell de Medi Ambient de 5 de desembre de 2008, Consell de Medi Ambient de 20 de desembre de 2010, Consell d'Afers Exteriors de 14 de juny de 2010, Resolució del Parlament Europeu de 13 de març de 2007 [P6_TA (2007) 0062] i Resolució del Parlament Europeu de 8 de juny de 2011 [P7_TA (2011) 0260].

⁵ Una política industrial integrada per a l'era de la globalització, COM (2010) 614.

⁶ COM (2011) 206.

⁷ COM (2001) 366.

⁸ COM (2006) 136.

- El nombre d'organitzacions que tenen llocs registrats en el marc del Sistema de Gestió i Auditoria Ambientals (EMAS) ha augmentat de 3.300, el 2006, a més de 4.600, el 2011⁹;
- El nombre d'empreses de la UE que han subscrit acords d'empresa transnacionals amb organitzacions de treballadors europees o mundials, que abasten assumptes com les normes laborals, ha augmentat de 79, el 2006, a més de 140, el 2011;
- L'adhesió a la Iniciativa de Compliment Social de les Empreses, impulsada per empreses per a millorar les condicions de treball en les seves cadenes de subministrament, ha augmentat de 69, el 2007, a més de 700, el 2011;
- El nombre d'empreses europees que publiquen informes sobre la sostenibilitat seguint les directrius de la *Global Reporting Initiative* ha augmentat de 270, el 2006, a més de 850, el 2011.

A través de l'Aliança Europea per a l'RSE, les principals empreses han desenvolupat una sèrie d'eines pràctiques sobre qüestions clau¹⁰. Al voltant de 180 empreses han manifestat el seu suport a l'Aliança. Les associacions patronals nacionals també han donat suport l'Aliança i han emprès una sèrie d'accions per promoure l'RSE.

Malgrat aquests avenços, hi segueixen havent reptes pendents importants. Moltes empreses de la UE encara no han integrat plenament les inquietuds socials i ambientals a les operacions i al nucli estratègic. Se segueix acusant a una petita minoria de empreses europees de vulnerar els drets humans i d'incomplir normes laborals bàsiques. Només 15 dels 27 Estats membres de la UE tenen polítiques nacionals per a promoure l'RSE¹¹.

La Comissió ha determinat un seguit de factors que contribuiran a augmentar l'impacte de la política en matèria d'RSE, en particular:

- Cal adoptar un plantejament multilateral equilibrat que prengui en consideració l'opinió de les empreses, les parts interessades no empresarials i els Estats membres;
- Cal establir més clarament què s'espera de les empreses i fer que la definició europea d'RSE sigui coherent amb els principis i directrius internacionals nous i actualitzats;
- Cal promoure la recompensa del mercat per la conducta empresarial responsable, per exemple a través de la política d'inversió i la contractació pública;

⁹ Es calcula que el 80% d'aquestes organitzacions són empreses.

¹⁰ Per exemple: la igualtat de gènere, la gestió responsable de la cadena de subministrament i la millora del diàleg amb els inversors sobre el rendiment no financer de les empreses. Vegeu l'adreça www.csreurope.org/pages/en/toolbox.html.

¹¹ «Responsabilidad Social de las Empresas: Políticas Públicas Nacionales en la UE», Comissió Europea, 2011.

- Cal prendre en consideració els sistemes d'autoregulació i coregulació, els quals constitueixen importants mitjans pels quals les empreses intenten assumir la seva responsabilitat social;
- Cal abordar la transparència de les empreses sobre les qüestions socials i ambientals des del punt de vista de totes les parts interessades, incloses les pròpies empreses;
- Cal prestar més atenció als drets humans, que s'han convertit en un aspecte significativament més destacat de l'RSE;
- Cal reconèixer el paper que exerceix la regulació complementària en la creació d'un entorn més propici perquè les empreses assumeixin voluntàriament la seva responsabilitat social.

A la resta d'aquesta Comunicació es presenta una moderna interpretació de l'RSE, amb una definició actualitzada, i un nou programa d'acció. Aquest es basa en la política del 2006 tot introduint-hi nous elements importants que poden contribuir a augmentar-ne l'impacte. Es busca reafirmar la influència mundial de la UE en aquest àmbit, perquè pugui promoure millor els seus interessos i valors en les seves relacions amb altres països i altres regions. Contribuirà també a orientar i coordinar les polítiques dels Estats membres de la UE i, d'aquesta manera, reduir el risc de plantejaments divergents que podrien originar costos addicionals per a les empreses que operin en més d'un Estat membre.

3 UNA COMPRESIÓ MODERNA DE LA RESPONSABILITAT SOCIAL DE LES EMPRESES

3.1 Una nova definició

La Comissió presenta una nova definició de l'RSE com «la responsabilitat de les empreses pels seus impactes en la societat». El respecte de la legislació aplicable i dels convenis col·lectius entre els interlocutors socials és un requisit previ al compliment d'aquesta responsabilitat. Per a assumir plenament la seva responsabilitat social, les empreses han d'aplicar, en estreta col·laboració amb les parts interessades, un procés destinat a integrar les inquietuds socials, ambientals, ètiques, de drets humans i de consumidors en les seves operacions empresarials i la seva estratègia bàsica, per tal de:

- maximitzar la creació de valor compartit per als propietaris/accionistes i per a les altres parts interessades i la societat en general;
- identificar, prevenir i atenuar-ne els possibles impactes adversos.

La complexitat d'aquest procés dependrà de factors com la grandària de l'empresa i la naturalesa de les seves operacions. Per a la majoria de les petites i mitjanes empreses, especialment les microempreses, és probable que el procés d'RSE segueixi sent informal i intuïtiu.

Per tal de maximitzar la creació de valor compartit, s'anima les empreses a adoptar un plantejament estratègic a llarg termini sobre l'RSE, i a estudiar les oportunitats de desenvolupar productes, serveis i models empresarials innovadors, que contribueixin al benestar social i a la creació de llocs de treball de més qualitat i més productius.

Per a identificar, prevenir i atenuar els seus possibles efectes adversos, s'anima les grans empreses i aquelles que presentin un risc particular de tenir-ne dur a terme mesures de diligència deguda basades en el risc, incloent la cadena de proveïment.

Alguns tipus d'empreses, com les cooperatives, les mútues i les empreses familiars, tenen estructures de propietat i de governança que poden ser especialment propícies per a una gestió empresarial responsable.

3.2 Principis i directrius reconeguts internacionalment

Les empreses que busquen un plantejament formal sobre l'RSE, especialment les grans empreses, poden trobar orientació autoritzada en els principis i directrius reconeguts internacionalment, en particular les Línies Directrius de l'OCDE per a les empreses multinacionals, els deu principis de la iniciativa del Pacte Mundial de les Nacions Unides, la Norma d'orientació ISO 26000 sobre responsabilitat social, la Declaració tripartida de principis sobre les empreses multinacionals i la política social de l'OIT i els Principis Rectors de les Nacions Unides sobre Empreses i Drets Humans. Aquest conjunt bàsic de principis i directrius reconeguts internacionalment representa un marc global evolutiu per a l'RSE que ha estat reforçat recentment. La política europea per a promoure l'RSE ha de ser totalment coherent amb aquest marc.

3.3 La naturalesa pluridimensional de l'RSE

Segons aquests principis i directrius, l'RSE inclou, com a mínim, els drets humans, les pràctiques laborals i d'ocupació (com la formació, la diversitat, la igualtat de gènere i la salut i el benestar dels treballadors), les qüestions ambientals (com la biodiversitat, el canvi climàtic, l'ús eficient dels recursos, l'avaluació del cicle de vida i la prevenció de la contaminació) i la lluita contra el frau i la corrupció. La implicació a les comunitats locals i el seu desenvolupament, la integració de les persones amb discapacitat i els interessos dels consumidors, inclosa la privacitat, formen part també de l'agenda de l'RSE. La promoció de la responsabilitat social i ambiental a la cadena de subministrament i la divulgació d'informació no financera es reconeixen com a aspectes transversals importants. La Comissió ha adoptat una Comunicació sobre les polítiques de la UE i el voluntariat en la qual reconeix el voluntariat entre els treballadors com una expressió de l'RSE¹².

A més, la Comissió promou els tres principis de bona governança fiscal en les relacions entre els Estats, és a dir, transparència, intercanvi d'informació i competència lleial en matèria fiscal. S'anima també les empreses, si s'escau, que treballin per la implementació d'aquests principis.

¹² «Comunicació sobre polítiques de la UE i voluntariat: Reconeixement i foment d'activitats voluntàries transfrontereres a la UE», COM (2011) 568.

3.4 El paper dels poders públics i altres parts interessades

El desenvolupament de l'RSE l'han de liderar les pròpies empreses. Els poders públics han d'exercir un paper de suport oferint una combinació intel·ligent de mesures voluntàries i, si cal, de regulació complementària, per exemple per a promoure la transparència, crear incentius de mercat per a un comportament empresarial responsable i garantir la rendició de comptes.

Les empreses han de gaudir de certa flexibilitat per innovar i desenvolupar un enfocament de l'RSE adequat a les seves circumstàncies. Ara bé, moltes empreses valoren l'existència de principis i directrius amb el suport dels poders públics per a calibrar les pròpies polítiques i actuació i per a disposar d'un terreny de joc més equitatiu.

Els sindicats i les organitzacions de la societat civil detecten problemes, exerceixen pressió per a la millora i poden cooperar de manera constructiva amb les empreses per a construir solucions conjuntament. Mitjançant les seves decisions sobre consum i inversió, els consumidors i els inversors estan en condicions de millorar la recompensa que tenen en el mercat les empreses que adopten un comportament socialment responsable. Els mitjans de comunicació poden sensibilitzar sobre els efectes positius i negatius de les empreses. Els poders públics i altres parts interessades han de demostrar responsabilitat social, també en les relacions amb les empreses.

3.5 L'RSE i la iniciativa d'empresa social

L'RSE és aplicable a totes les empreses. Aquesta comunicació s'adopta juntament amb una Iniciativa d'Empresa Social (IES) –complementària però diferent- que dóna suport a un tipus específic d'empreses, és a dir, aquelles que la seva primera finalitat és explícitament d'ordre social o ambiental, que els seus beneficis són reinvertits en aquesta finalitat i que l'organització interna reflecteix els objectius socials¹³. L'IES pretén un ecosistema que faci que les empreses socials i la innovació social floreixin i contribueixin a l'economia de mercat social europea.

3.6 L'RSE i el diàleg social

En els últims anys diversos comitès de diàleg social sectorial han promogut bones pràctiques d'RSE i han establert directrius¹⁴. La Comissió facilita aquest tipus d'iniciatives i reconeix que l'RSE contribueix al diàleg social i el complementa. També s'han desenvolupat polítiques innovadores i eficaces sobre l'RSE a través dels acords d'empresa transnacionals (TCAs, per les sigles en anglès) portats a terme entre empreses i organitzacions de treballadors europees o

¹³ COM (2011) 682.

¹⁴ *Relacions laborals a Europa 2010*, punt 6.3.4, Comissió Europea, DG Ocupació, Afers Socials i Inclusió, 2011.

mundials¹⁵. La UE dóna suport activament als TCAs i posarà en marxa una base de dades d'aquests acords amb funció de cerca.

4 UN PROGRAMA D'ACCIÓ PER AL PERÍODE 2011-2014

Aquest programa conté compromisos de la pròpia Comissió, així com suggeriments per a les empreses, els Estats membres i altres grups de parts interessades. En aplicar aquest programa, la Comissió tindrà en compte en tot moment les característiques particulars de les PIME, especialment els seus recursos limitats, i evitarà la creació de càrregues administratives innecessàries.

4.1 Millora de la visibilitat de l'RSE i difusió de bones pràctiques

Mitjançant el reconeixement públic de les accions de les empreses en l'àmbit de l'RSE, la UE pot ajudar a difondre les bones pràctiques, estimular l'aprenentatge entre iguals i animar més empreses a desenvolupar els seus propis plantejaments estratègics sobre l'RSE. A partir dels ensenyaments derivats de les iniciatives dutes a terme en diferents Estats membres, la Comissió donarà suport al desenvolupament de capacitats de les organitzacions intermediàries de les PIME per tal de millorar la qualitat i disponibilitat d'assessorament sobre l'RSE per a aquestes empreses.

La Comissió ha posat en marxa una àmplia sèrie de programes per col·laborar amb les empreses i altres parts interessades sobre qüestions socials i ambientals essencials¹⁶. Serà important reforçar el compromís amb les empreses per aplicar amb èxit l'Estratègia Europa 2020. Referent a això, la Comissió promourà el diàleg amb les empreses i altres parts interessades sobre qüestions com l'ocupabilitat, el canvi demogràfic i l'envelliment actiu¹⁷, i sobre els reptes en el lloc de treball (per exemple, la gestió de la diversitat, la igualtat de gènere, l'educació i la formació i la salut i el benestar dels treballadors). Prestarà especial atenció als plantejaments sectorials i la promoció d'una conducta empresarial responsable a través de la cadena de subministrament.

La iniciativa «Enterprise 2020» de CSR Europe és un exemple de lideratge empresarial en el àmbit de l'RSE especialment pertinent per als objectius de les polítiques de la UE. La Comissió ajudarà a examinar els primers resultats d'aquesta iniciativa, a final del 2012, i a definir-ne les properes etapes.

¹⁵ *The role of Transnational company agreements in the context of increasing international integration* (El paper dels acords d'empreses transnacionals en el context d'una creixent integració internacional), COM (2008) 419 final.

¹⁶ Per exemple: el Fòrum de Minoristes per a la Sostenibilitat, la Plataforma Europea d'Acció sobre Alimentació, Activitat Física i Salut, la Campanya Empresa i Biodiversitat, el procés sobre la responsabilitat de les empreses en la indústria farmacèutica, la Taula rodona europea sobre alimentació i producció sostenible, el Fòrum Universitat-Empresa, la Taula rodona sobre publicitat; i el Pacte Europeu per la Salut i el Benestar Mentals.

¹⁷ El 2012 serà l'Any Europeu de l'Envelliment Actiu.

La Comissió es proposa:

1. Crear, el 2013, plataformes multilaterals sobre RSE a diversos sectors industrials rellevants, per a les empreses, els seus treballadors i altres parts interessades, per tal d'assolir compromisos públics sobre qüestions d'RSE d'interès per a cada sector i fer un seguiment conjunt dels avenços;
2. Posar en marxa, a partir del 2012, un sistema de premi europeu per a associacions sobre RSE entre empreses i altres parts interessades.

4.2 Millora i seguiment de la confiança en les empreses

Com totes les organitzacions, inclosos els governs i la pròpia UE, les empreses necessiten tenir la confiança dels ciutadans. La comunitat empresarial europea ha d'aspirar a ser un dels grups d'organitzacions de més confiança per a la societat. Hi ha sovint un desfasament entre les expectatives dels ciutadans i la percepció que aquests tenen de la realitat del comportament de les empreses. Aquest desfasament es deu en part a exemples de comportaments irresponsables per part d'algunes empreses i casos d'empreses que exageren els seus èxits en els àmbits ambiental o social. Aquesta situació es deu a vegades al fet que algunes empreses no comprenen suficientment unes expectatives socials que evolucionen ràpidament i els ciutadans no tenen coneixement dels èxits de les empreses i de les limitacions amb les quals aquestes treballen.

La Comissió es proposa:

3. Tractar el problema del *màrqueting* enganyós en relació amb les conseqüències ambientals dels productes (l'anomenat *green-washing*, que consisteix a atribuir falses virtuts ecològiques a un producte) en el context de l'informe sobre l'aplicació de la Directiva relativa a les pràctiques comercials deslleials¹⁸, previst per al 2012, i estudiar la necessitat d'adoptar mesures específiques sobre aquesta qüestió;
4. Iniciar un debat obert amb els ciutadans, les empreses i altres parts interessades sobre el paper i el potencial de les empreses en el segle XXI, per tal de fomentar una interpretació comuna de les expectatives i realitzar enquestes periòdiques sobre la confiança dels ciutadans en les empreses i les actituds cap a l'RSE.

4.3 Millora dels processos d'autoregulació i coregulació

Les empreses participen sovint en processos d'autoregulació o coregulació, per exemple amb codis de conducta sectorials sobre qüestions socials pertinents per al sector en qüestió. Si aquests processos estan dissenyats adequadament poden

¹⁸ Directiva 2005/29/CE.

guanyar-se el suport de les parts interessades i esdevenir un mitjà eficaç per aconseguir una conducta responsable de les empreses. La UE reconeix l'autoregulació i la coregulació com part de l'agenda «Legislar millor»¹⁹.

L'experiència posa de manifest que els processos d'autoregulació i coregulació són més eficaços quan: estan basats en una primera anàlisi oberta de les qüestions amb totes les parts interessades, en presència de poders públics com la Comissió Europea i, si cal, sol·licitat per aquests; donen lloc, en una fase ulterior, a compromisos clars de totes les parts interessades, amb indicadors de rendiment, preveuen mecanismes de seguiment objectius, la revisió del rendiment i la possibilitat de millorar els compromisos en funció de les necessitats; inclouen un mecanisme d'assumpció de responsabilitats per tractar les denúncies per incompliment.

La Comissió es proposa:

5. Posar en marxa un procés, el 2012, amb les empreses i altres parts interessades per elaborar un codi de bones pràctiques sobre autoregulació i coregulació que, en principi, ha de millorar l'eficàcia del procés d'RSE.

4.4 Millora de la recompensa que suposa l'RSE en el mercat

Està cada vegada més admès que l'RSE té conseqüències positives en la competitivitat, però les empreses segueixen enfrontant-se a un dilema quan la via d'actuació socialment més responsable pot no ser la més beneficiosa des del punt de vista econòmic, almenys a curt termini. La UE ha d'impulsar polítiques en l'àmbit del consum, la contractació pública i la inversió per a incentivar més l'RSE en el mercat.

4.4.1 Consum

En els últims anys ha augmentat l'atenció dels consumidors a qüestions relacionades amb l'RSE, però persisteixen importants obstacles, com una sensibilitat insuficient sobre aquesta qüestió, la necessitat de pagar de vegades preus més alts i la manca d'accés fàcil a la informació necessària per triar amb coneixement de causa. Algunes empreses tenen un paper pioner ajudant els consumidors en la tria d'opcions més sostenibles. La revisió del Pla d'Acció sobre Consum i Producció Sostenibles pot oferir l'oportunitat d'establir noves mesures per facilitar un consum més responsable.

4.4.2 Contractació pública

La Comissió va establir com un objectiu indicatiu que el 2010 el 50% de tota la contractació pública a la UE compliria amb els criteris ambientals acordats. El

¹⁹ Vegeu l'Acord interinstitucional «Legislar millor», (DO C 321 de 31.12.2003, p. 1), i la Comunicació de la Comissió «Legislar millor per potenciar el creixement i l'ocupació en la Unió Europea», COM (2005) 97.

2011, la Comissió va publicar una guia sobre una contractació pública socialment responsable (CPSR), en què s'explica com integrar consideracions socials en la contractació pública, respectant al mateix temps el marc jurídic vigent de la UE²⁰. La CPSR pot incloure accions positives per part dels poders públics per a ajudar les empreses subrepresentades, com les PIME, a accedir al mercat de la contractació pública.

Es convida els Estats membres i els poders públics de tots els nivells a aprofitar plenament totes les possibilitats que ofereix l'actual marc jurídic sobre contractació pública. La integració de criteris ambientals i socials en la contractació pública s'ha de fer, en particular, de manera que no es discrimini les PIME i es respectin les disposicions del Tractat sobre no-discriminació, igualtat de tracte i transparència.

La Comissió es proposa:

6. Facilitar una millor integració de les consideracions socials i ambientals en la contractació pública com a part de la revisió de 2011 de les Directives sobre contractació pública, sense afegir càrregues administratives per als poders adjudicadors o les empreses ni qüestionar el principi de l'adjudicació dels contractes a les propostes econòmicament més rendibles.

4.4.3 Inversió

En resposta a la crisi financera, la Comissió està realitzant una sèrie de propostes reguladores per garantir un sistema financer més responsable i transparent. Els inversors, si tenen degudament en compte la informació no financera pertinent, poden contribuir a una utilització del capital més eficient i assolir millor els objectius d'inversió a llarg termini. La Comissió dóna suport al desenvolupament de capacitats dels inversors sobre la forma d'integrar informació no financera en les decisions d'inversió. En aquest context, anima les empreses a divulgar informació relativa a la implementació de normes sobre bona governança fiscal.

Es convida els gestors i titulars europeus d'actius, especialment els fons de pensió, a subscriure els Principis de les Nacions Unides per a la inversió responsable. Els poders públics tenen la responsabilitat particular de fomentar l'RSE a les empreses que són propietat seva o les empreses en què inverteixen.

²⁰ *Buying social: a Guide to Taking Account of Social Considerations in public procurement* (Compres socialment responsables: guia per prendre en consideració els aspectes socials en la contractació pública), Comissió Europea, 2011.

La Comissió es proposa:

7. Estudiar el requisit que tots els fons d'inversió i institucions financeres informin els seus clients (ciutadans, empreses, poders públics, etc.) sobre qualsevol criteri d'inversió ètic o responsable que apliquin o qualsevol norma o codi a què s'adhereixin.

4.5 Millora de la divulgació d'informació de caràcter social i ambiental per part de les empreses

La divulgació d'informació de caràcter social i ambiental, inclosa la informació relacionada amb el clima, pot facilitar el compromís amb les parts interessades i la determinació dels riscos per a la sostenibilitat material. Constitueix també un element important d'assumpció de responsabilitats i pot contribuir l'augment de la confiança del públic en les empreses. Per a respondre a les necessitats de les empreses i altres parts interessades, la informació ha de ser significativa i la seva recopilació ha de ser rendible.

Alguns Estats membres han introduït requisits de divulgació d'informació no financera més estrictes que els que estableix la legislació vigent de la UE²¹. Hi ha el risc que la diversitat de requisits nacionals ocasioni costos addicionals a les empreses que operen en més d'un Estat membre.

Un nombre creixent d'empreses publiquen informació de caràcter social i ambiental. Les PIME comuniquen sovint aquesta informació de manera informal i voluntària. Una font calcula que aproximadament 2.500 empreses europees publiquen informes sobre l'RSE o la sostenibilitat, el que situa a la UE en una posició de lideratge mundial²². No obstant això, aquesta xifra representa només una petita proporció de les 42.000 grans empreses que operen a la UE.

Hi ha una sèrie de marcs internacionals per a la publicació d'informació social i ambiental, inclosa la *Global Reporting Initiative*. La presentació integrada d'informació financera i no financera representa un important objectiu a mitjà i llarg termini, i la Comissió segueix amb interès els treballs del Comitè Internacional sobre l'Informe Integrat.

Per a garantir una situació equitativa, tal com s'anuncia en l'acta del Mercat Únic, la Comissió presentarà una proposta legislativa sobre la transparència de la informació social i ambiental que donen les empreses en tots els sectors. S'està efectuant una avaluació d'impacte de les possibles opcions per a aquesta proposta, que inclourà també una prova de competitivitat i un test per a PIME. Així mateix, la Comissió està desenvolupant una política per a animar les empreses a mesurar i

²¹ La quarta Directiva sobre comptes anuals (2003/51/CE) exigeix a les empreses que en els seus informes anuals publiquin informació suficient sobre el medi ambient i els treballadors per a poder valorar el desenvolupament, el rendiment o la situació de l'empresa. Tots els Estats membres han optat per eximir les PIME d'aquest requisit.

²² CorporateRegister.com

fer una avaluació comparativa del seu rendiment ambiental utilitzant una metodologia basada en un cicle de vida comuna, que també podria utilitzar a efectes de la publicació d'informació.

S'anima totes les organitzacions, en particular les organitzacions de la societat civil i els poders públics, a adoptar mesures per millorar la divulgació del seu propi rendiment social i ambiental.

4.6 Major integració de l'RSE en l'educació, la formació i la investigació

El desenvolupament de l'RSE exigeix noves capacitats i canvis en els valors i els comportaments. Els Estats membres poden tenir un important paper animant els centres educatius a integrar la responsabilitat social de les empreses, el desenvolupament sostenible i la ciutadania responsable en els programes educatius pertinents, en particular en l'educació secundària i l'ensenyament universitari. S'anima els centres europeus d'ensenyament empresarial a subscriure els Principis de les Nacions Unides per a una Educació Responsable en Gestió.

Una investigació universitària de qualitat contribueix al desenvolupament de les pràctiques empresarials i les polítiques públiques en l'àmbit de l'RSE. Les futures Investigacions s'han de basar en els resultats de projectes finançats en el marc dels Sisè i Setè Programes Marc de la UE. La Comissió estudiarà les possibilitats de finançar noves accions d'investigació sobre l'RSE i de donar suport als principis i les directrius sobre RSE a la recerca que encara es finança en el marc del Setè Programa Marc-i del seu successor, Horitzó 2020 - i en la construcció de l'Espai Europeu de Recerca.

La Comissió es proposa:

8. Oferir més suport financer a projectes d'educació i formació sobre RSE en el marc dels programes de la UE «Aprentatge Permanent» i «Joventut en Acció», i posar en marxa una acció el 2012 per sensibilitzar els professionals de l'educació i les empreses sobre la importància de la cooperació en l'àmbit de l'RSE.

4.7 Insistència en la importància de les polítiques nacionals i subnacionals sobre RSE

Moltes mesures de polítiques públiques destinades a donar suport l'RSE s'apliquen millor a nivell nacional, regional i local. S'anima a les autoritats locals i regionals a fer un ús intel·ligent dels Fons Estructurals de la UE per contribuir al desenvolupament de l'RSE, especialment entre les PIME, i a col·laborar amb les empreses per afrontar millor problemes com la pobresa i la inclusió social.

La Comissió es proposa:

9. Crear el 2012, amb els Estats membres, un mecanisme paritari de revisió de les polítiques nacionals en matèria d'RSE.

La Comissió convida:

- A. Els Estats membres a elaborar, o actualitzar, per a mitjans de 2012, els seus propis plans o llistes nacionals d'accions prioritàries per promoure l'RSE en suport de l'Estratègia Europa 2020, pel que fa a principis i directrius de RSE reconeguts internacionalment i en cooperació amb les empreses i altres parts interessades, tenint en compte les qüestions plantejades en aquesta Comunicació.

4.8 Millora de l'harmonització dels enfocaments europeu i mundial sobre RSE

La UE ha de promoure els interessos europeus en els canvis de les polítiques internacionals sobre RSE i, alhora, promoure la integració dels principis i directrius reconeguts internacionalment en les seves pròpies polítiques sobre RSE.

4.8.1 Major atenció als principis i directrius sobre RSE reconeguts internacionalment

Per tal d'aconseguir una situació internacional més equitativa, la Comissió intensificarà la seva cooperació amb els Estats membres, els països socis i els fòrums internacionals pertinents per promoure el respecte dels principis i directrius reconeguts internacionalment i fomentar la coherència entre ells. Aquest enfocament requereix també que les empreses de la UE facin un major esforç per respectar aquests principis i directrius.

Les Línies Directrius de l'OCDE són recomanacions que els governs donen a les empreses multinacionals. La Comissió celebra l'adhesió de països no membres de l'OCDE a les Línies Directrius. A més del suport dels governs, les Línies Directrius disposen d'un mecanisme distintiu d'implementació i reclamació, la xarxa de Punts Nacionals de Contacte formada per tots els països que s'adhereixen, que pot ajudar a les empreses i les seves parts interessades a resoldre problemes pràctics, fins i tot mitjançant la mediació i conciliació.

La Comissió es proposa:

10. Fer un seguiment del compromís adquirit per les empreses europees amb més de 1.000 treballadors de prendre en consideració els principis i directrius sobre RSE i la norma d'orientació ISO 26000 sobre responsabilitat social en les seves operacions.

La Comissió convida:

- B. Totes les grans empreses europees a comprometre's d'aquí al 2014 a prendre en consideració almenys un dels següents conjunts de principis i directrius per a desenvolupar el seu enfocament sobre l'RSE: el Pacte Mundial de les Nacions Unides, les Línies Directrius de l'OCDE per a les empreses multinacionals o la norma guia ISO 26000 sobre responsabilitat social;
- C. Totes les empreses europees multinacionals a comprometre's d'aquí al 2014 a respectar la Declaració tripartida de principis sobre les empreses multinacionals i la política social de l'OIT.

4.8.2 *Aplicació dels Principis Rectors de les Nacions Unides sobre Empreses i Drets Humans*²³

La millora de la coherència de les polítiques de la UE pertinents per a les empreses i els drets humans és un repte fonamental. Una millor implementació dels Principis Rectors de les Nacions Unides contribuirà a assolir els objectius de la UE sobre qüestions específiques en matèria de drets humans i normes laborals bàsiques, com el treball infantil, el treball forçós a les presons, el tràfic d'éssers humans, la igualtat de gènere, la no discriminació, la llibertat d'associació i el dret a la negociació col·lectiva.

Un procés en el qual participin les empreses, les delegacions de la UE en els països socis i els agents locals de la societat civil millorarà la comprensió dels reptes que afronten les empreses quan operen en països on l'Estat no compleix el seu deure de protecció dels drets humans.

La Comissió es proposa:

11. Treballar, el 2012, amb les empreses i les parts interessades en l'elaboració d'orientacions sobre els drets humans per a un nombre limitat de sectors industrials pertinents, així com d'orientacions per a les petites i mitjanes empreses, sobre la base dels Principis Rectors de les Nacions Unides;
12. Publicar, per a final del 2012, un informe sobre les prioritats de la UE en l'aplicació dels Principis Rectors de les Nacions Unides i, posteriorment, emetre informes de situació periòdics²⁴.

²³ Els Principis rectors de les Nacions Unides abasten tres pilars: el deure estatal de respectar els drets humans, la responsabilitat de les empreses de respectar els drets humans, i l'accés a mesures correctores eficaces.

Així mateix, la Comissió:

- D. Espera que totes les empreses europees assumeixin la seva responsabilitat de respectar els drets humans, tal com es defineixen en els Principis Rectors de les Nacions Unides;
- E. Convida els Estats membres de la UE a elaborar, per final del 2012, plans nacionals per a la implementació dels Principis Rectors de les Nacions Unides.

4.8.3 Posada en relleu de l'RSE a les relacions amb altres països i regions del món

Els principis i directrius sobre RSE reconeguts internacionalment són els valors que han d'adoptar els països que desitgin integrar-se a la Unió Europea i, en conseqüència, la Comissió seguirà tenint-los en compte en el procés d'adhesió.

La Comissió fomenta l'RSE a través de les seves polítiques exteriors. Mitjançant una combinació de promoció a escala mundial i legislació complementària, seguirà impulsant una major difusió dels principis i directrius sobre RSE internacionalment reconeguts i un impacte positiu de les empreses de la UE en les economies i les societats estrangeres. La Comissió farà també propostes pertinents en l'àmbit del comerç i el desenvolupament. Així mateix, quan sigui procedent, proposarà que s'abordi l'RSE a l'entaular diàlegs amb regions i països socis.

En la política de desenvolupament de la UE es reconeix la necessitat de donar suport l'RSE²⁴. En promoure el respecte de les normes socials i ambientals, les empreses de la UE poden fomentar una millor governança i un creixement inclusiu en els països en desenvolupament. Els models empresarials que es dirigeixen als pobres com a consumidors, productors i distribuïdors contribueixen a maximitzar l'efecte en el desenvolupament. La recerca de sinèrgies amb el sector privat serà un aspecte cada vegada més important en la cooperació al desenvolupament de la UE i les respostes d'aquesta última als desastres naturals i d'origen humà. Referent a això, les empreses poden tenir un important paper mitjançant el voluntariat entre els treballadors. El futur Cos Voluntari Europeu d'Ajuda Humanitària pot oferir una forma d'aprofitar millor les sinèrgies amb el sector privat.

²⁴ En aquest context, es tindran en compte els informes publicats per la Comissió Europea sobre el marc jurídic per als drets humans i el medi ambient aplicables a les empreses de la UE que operen fora de la UE (2010) i sobre la gestió responsable de la cadena de subministrament (2011).

²⁵ Consens europeu sobre desenvolupament, 2005.

La Comissió es proposa:

13. Identificar formes de promoure el comportament responsable de les empreses en les seves futures iniciatives destinades a afavorir una recuperació i un creixement més inclusius i sostenibles en tercers països.

5 CONCLUSIÓ

La Comissió treballarà amb els Estats membres, les empreses i altres parts interessades per fer un seguiment periòdic dels avenços i preparar conjuntament una reunió de revisió, que se celebrarà a mitjan 2014. Per a la preparació d'aquesta reunió, la Comissió publicarà un informe sobre la posada en pràctica del programa d'acció que estableix aquesta Comunicació. Això requerirà mètodes de treball més coordinats entre el Fòrum Multilateral Europeu sobre l'RSE i el Grup d'alt nivell de representants de l'RSE dels Estats membres. La Comissió presentarà una proposta operativa sobre aquest punt d'aquí a final de 2011.

Sobre la base d'aquesta Comunicació, la Comissió Europea voldria entaular un debat amb el Consell, el Parlament Europeu, el Comitè Econòmic i Social Europeu, el Comitè de les Regions, les empreses i altres parts interessades, tot disposant del seu compromís.

La Comissió demana als líders empresarials europeus, inclosos els del sector financer, que subscriuguin, abans de mitjan 2012, un compromís obert i del qual donin compte, per promoure, en estreta cooperació amb els poders públics i altres parts interessades, l'adopció d'una gestió empresarial responsable per part d'un major nombre d'empreses de la UE, amb objectius clars per al 2015 i 2020.

Nota: traducció de Josep Maria Canyelles (jmcanyelles@collaboratio.net
www.responsabilitatglobal.com)